

מעשה ברבי אליעזר.

מעשה בר' אליעזר בן הורקנוס שהיו לאביו חורשין הרבה והיו חורשין על גבי המענה והוא היל' חורש בטרשין, ישב לו והיה בוכה, אמר לו אביו מפני מה אתה בוכה, שמא מצטער אתה שאתה חורש בטרשין עכשיו הרי אתה חורש עמנו על גבי המענה.

. ישב לו על גבי המענה והיה בוכה אמ' לו אביו מפני מה אתה [בוכה] שמא מצטער אתה שאתה חורש על גבי המענה, אמר לו לאו, אמר לו ולמה אתה בוכה, אמר לו איני בוכה אלא שאני מבקש ללמוד תורה, אמר לו והרי בן שמנה ועשרים שנה אתה ואתה מבקש ללמוד תורה, אלא קח לך אשה והוליד בנים ואתה מוליכן לבית הספר.

עשה שתי שבתות שלא טעם כלום עד שנגלה עליו אליהו זכור לטוב אמר לו בן הורקנוס מפני מה אתה בוכה, אמר לו מפני שאני מבקש ללמוד תורה, אמר לו אם אתה מבקש ללמוד תורה, עלה לך לירושלם אצל רבן יוחנן בן זכאי, עמד ועלה לו אל ירושלם אצל רבן יוחנן בן זכאי, ישב לפניו והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה, אמר לו מפני שאני מבקש ללמוד תורה, אמר לו בן מי אתה, לא רצה להגיד לו, אמר לו מימך לא למדת לא קריית שמע ולא תפלה ולא ברכת המזון, אמר לו לאו, עמד ולמדו שלשתן.

ישב לו והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה, אמר לו מפני שאני מבקש ללמוד תורה עמד ולמדו תורה, והיה אומר לו ב' הלכות כל ימות השבוע, ובשבת היה חוזר עליהן ומדבקן.

עשה שמנה ימים ולא טעם כלום עד שעלה ריח פיו לפני רבן יוחנן והעמידו לפניו, ישב לו והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה, אמר לו שהעמדתי לפניך כאדם שהוא מעמיד מלפניו מוכה שחין, אמר לו בני כשם שעלה ריח פיך מלפני כך יעלה ריח חקי תורה מפניך לשמי' אמר לו בן מי אתה, אמ' לו בן הורקנוס אמר לו והרי אתה בן גדולי עולם, ולא היית מגיד לי אמר לו חייך אתה סועד אצלי.

. אמר לו כבר סעדתי אצל אכסנאי שלי, אמר לו ומי הוא האכסנאי שלך, אמר לו ר' יהושע בן חנניא ורבי יוסי הכהן, שלח ושאל לפני אכסנאי שלו, אמר להם אצלכם סעד אליעזר היום, אמרו לו לאו, והרי יש שמנה ימים שלא טעם כלום, ר' יהושע בן חנניא ור' יוסי הכהן הלכו ואמרו לרבן יוחנן בן זכאי הרי יש לו שמנה ימים שלא טעם כלום.

אמרו בניו של הורקנוס לאביה' עלה לך לירושלי' וגדה את בנך אלעזר מנכסוך, ועלה לו לירושלים
לגדותו ונמצא שם יום טוב לרבן יוחנן בן זכאי, והיו כל גדולי המדינה סועדים אצלו

אמרו הרי אביו של ר' אליעזר בא, אמ' להם עשו לו מקום והושיבו אותו אצלן, נתן עיניו בר' אליעזר,
אמר לו אמור לנו דבר אחד מן התורה, אמ' לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לבור הזה שאינו יכול
להוציא מים יותר ממה שהוא מכניס כך איני יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלתי ממך, אמ' לו
אמשול לך משל, למה את דומה, למעיין שהוא נובע ומוציא מים ויש בכחו להוציא יתר ממה שאינו
נכנס לתוכו, כך אתה יכול לומר דברי תורה יתר ממה שקבל משה מסיני א"ל שמא ממני אתה מתבייש,
הרי אני עומד והולך לי, עמד לו רבן יוחנן בן זכאי והלך לו לחוץ והיה ר' אלעזר יושב ודורש ופניו
מאירות כאור החמה וקרנותיו יוצאות כקרנות משה רבינו, ואין אדם יודע אם יום ואם לילה, בא מאחוריו
ונשק לו על ראשו אמר לו אשריכם אברהם יצחק ויעקב מי יצא מחלציכם, אמ' הורקנוס אביו למי אמ'
כך, אמרו לו יצחק ויעקב ואליעזר בנך, אמ' להם וכן היה צריך לומר אשריכם אברהם יצחק ויעקב מי יצא
מחלציכן, אלא אשרי אני מי יצא מחלצי היה רבי אליעזר יושב ודורש ואביו עמד על רגליו, כיון שראה
שאביו עומד על רגל נבהל, אמ' לו אבא שב לך שאיני יכול לומר דברי תורה ואת עומד על רגליך א"ל
בני לא על כן באתי אלא לגדותך מנכסי, ועכשיו שבאתי וראיתי השבח הזה הרי אחיך מנודים מהם והם
נתונים לך במתנה, אמ' לו, והרי איני שוה כאחד מהם אילו קרקעות בקשתי מלפני הקב"ה הי' לפניו
ליתן לי שנאמ' לה' הארץ ומלוואה, ואלו כסף בקשתי היה לפניו ליתן לי, שנא' לי הכסף ולי הזהב, אמר
לא בקשתי מהקב"ה אלא שאזכה לתורה בלבד, שנ' כל פקודי כל ישרתי כל אורח שקר שנאתי.

(1) משנה מסכת אבות פרק ב

תְּמַשֶּׁה תְּלִמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְאֵלּוּ הֵם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, וְרַבִּי
יוֹסִי הַפְּהוּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלָא, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲרָף. הוּא הָיָה מוֹנֶה שְׂבָחָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, בּוֹר
סוּד וְשָׁאִינוּ מְאֻבָּד טִיפָה .